

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 10CoP/15/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2115201112
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 06. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Zlatica Javorová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2016:2115201112.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave vo veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa: L. C., nar. XX. Y. XXXX, bytom u matky, zastúpené opatrovníkom: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, Trnava, Jána Bottu 4, Trnava, dieťa rodičov - matky: M. O., rod. Z., nar. X. B. XXXX, bytom K. G. E. XX, zastúpenej advokátkou: JUDr. Barbora Šruteková, Hlavná 44, 917 01 Trnava a otca: M. C., nar. XX. Y. XXXX, bytom K. G. E. XX, o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému, o odvolaní otca proti rozsudku Okresného súdu Trnava z 1. marca 2016 č. k. 26P/4/2015-181, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej vyhovujúcej časti výživného, zročného výživného a v časti trov konania r u š í a vec mu vracia na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom I. schválil rodičovskú dohodu nasledovného znenia: Maloletý L. sa zveruje do osobnej starostlivosti matky, ktorá bude maloletého zastupovať a spravovať jeho majetok v bežných veciach; II. uložil otcovi povinnosť platiť výživné na maloletého L. v sume 230 eur mesačne vždy do 15. dňa každého mesiaca vopred k rukám matky s účinnosťou od 26.1.2015. Nedoplatok na zročnom výživnom za obdobie od 26.1.2015 do 31.3.2016 v sume 2145,16 eur uložil otcovi zaplatiť v splátkach po 60 eur mesačne spolu s bežným výživným k rukám matky počnúc právoplatnosťou rozsudku až do úplného uhradenia nedoplatku s tým, že v prípade omeškania odporcu s plnením čo i len jednej splátky sa stane splatným celý dlh. Vo zvyšnej časti návrh matky na určenie výživného na maloletého L. zamietol; III. súčasťou rozsudku je dohoda rodičov o styku otca s maloletým nasledovného znenia: Otec je oprávnený stretávať sa s maloletým L. každý nepárny týždeň v sobotu od 13.00 hodiny do 19.00 hodiny a každý párný týždeň v piatok od 15.00 hod. do 19.00 hod. Matka sa zaväzuje maloletého na styk v určenom čase pripraviť a otcovi ho v mieste jej bydliska odovzdať. Otec sa zaväzuje maloletého v určenom čase na rovnakom mieste matke vrátiť. Obaja rodičia sa zaväzujú v prípade, že sa styk nebude môcť uskutočniť z vážnych dôvodov oznámiť túto skutočnosť druhému rodičovi najneskôr 24 hodín pred začiatkom styku; napokon o trovách konania rozhodol tak, že IV. žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Právne svoje rozhodnutie vo veci samej odôvodnil ust. § 24 ods. 1, 3 a 4, § 25 ods. 1, § 36 ods. 1, § 62 ods. 1, 2 a 4, § 62 ods. 5, § 75 ods. 1, § 76 ods. 1, § 77 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len "Zákon o rodine"); § 160 ods. 1 O. s. p. (Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, vecne dôvodil splnením zákonných podmienok pre úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému súdom, keďže rodičia maloletého spolu nežijú a nedohodli sa na úprave výkonu rodičovských práv a povinností. Schválil rodičovskú dohodu, uzavretú rodičmi na pojednávaní 1.3.2016, ohľadom zverenia maloletého do osobnej starostlivosti matky, zastupovania maloletého a stretávania sa otca s maloletým, keď schválenie rodičovskej dohody doporučil aj kolízny opatrovník maloletého a navrhnutá dohoda je v záujme maloletého. Zostalo rozhodnúť o výživnom pre maloletého. Vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že matka maloletého vlastní rodinný dom, spláca hypotekárny úver vo výške 430 eur

mesačne, mesačne platí elektrinu 160 eur, vodu 12,24 eur, daň z nehnuteľnosti 95,81 eur ročne, poplatok za smeti 51,90 eur ročne, býva v rodinnom dome s maloletým L., jej plnoletý syn K. J. sa podľa vyjadrenia matky na poslednom pojednávaní nedávno odsťahoval. Matka bola zamestnaná v spoločnosti R. E. s.r.o. od 1.8.2014 do 11.1.2015, kde dosahovala priemerný mesačný príjem 1.042,27 eur, pracovný pomer ukončila z dôvodu, že jej nevyhovovali služobné cesty. Od 8.1.2015 do 17.4.2015 bola zamestnaná u P. Z. - O. Z., kde dosahovala čistý priemerný mesačný príjem 381,15 eur, pracovný pomer ukončila dohodou z dôvodu, že vykonávala nočné smeny. Za rok 2014 jej boli vyplatené od spoločnosti U. Q. A. a.s. provízie v priemere 375,92 eur, za rok 2015 v priemere 307,33 eur. Priemerné mesačné náklady na maloletého L. sú minimálne vo výške 432 eur, keď maloletý býva v rodinnom dome s matkou, kde náklady na bývanie na jednu osobu sú vo výške 298 eur mesačne, náklady na materskú školu maloletého sú 45 eur mesačne (strava + školné), náklady na lieky a vitamíny 30 eur mesačne, poistenie so sporením maloletého 50 eur mesačne, drogeria 9 eur mesačne. Matka nevyššila náklady na stravu maloletého doma, ktoré podľa názoru súdu prvého stupňa na dieťa útleho veku sú približne 60 eur mesačne (2 eur x 30 dní) a náklady na jeho ošatenie a obuv, ktoré sú minimálne 20 eur. Ďalej mal z vykonaného dokazovania za preukázané, že otec pracoval 20 rokov ako šofér, od 10.3.2011 do 2.3.2015 bol otec zamestnaný u Ing. V. V., v roku 2014 bol jeho čistý mesačný príjem vo výške 1.138,08 eur, v januári 2015 vo výške 1.162 eur, uvedený pracovný pomer otec ukončil 2.3.2015 dohodou podľa § 60 Zákonníka práce bez uvedenia dôvodu. Dňa 1.3.2015 bol otcovi zadržaný vodičský preukaz z dôvodu, že vyšetrovaním vykonaným dychovou skúškou bola otcovi nameraná hodnota 0,56 mg/l alkoholu, trestným rozkazom Okresného súdu Senica sp. zn. OT/15/2015 z 3.3.2015 bol otec uznaný vinným z prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Trestného zákona, za čo mu bol uložený trest povinnej práce vo výmere 80 hodín a trest zákazu činnosti riadiť motorové vozidlo akéhokoľvek druhu na dobu 18 mesiacov, proti uvedenému trestnému rozkazu podal otec odpor, v ktorom žiadal, aby mu bol uložený iný trest a aby súd upustil od uloženia trestu zákazu činnosti viesť motorové vozidlá, nakoľko si nebude môcť plniť vyživovaciu povinnosť voči synovi. Otec je evidovaný ako uchádzač o zamestnanie od 3.3.2015 a jeho evidencia trvá, pričom nepoberá a v minulosti nepoberal dávku v hmotnej núdzi. Od 24.8.2015 do 31.8.2015 bol otec zamestnaný na dohodu v spoločnosti L. spol. s.r.o., za ktoré obdobie mu podľa lustrácie v Sociálnej poisťovni nebol vyplatený žiadny príjem. Za obdobie od 3.3.2015 do 2.9.2015 bola otcovi vyplatená dávka v nezamestnanosti vo výške 1.053,60 eur. Od 1.3.2016 má otec živnostenské oprávnenie, nevie, aký bude mať príjem, chodí príležitostne na brigády, je vlastníkom osobného vozidla Volkswagen Passat, spláca úver 247 eur mesačne, býva u matky, ktorej na bývanie neprispieva, vodičské oprávnenie mu doposiaľ nebolo vrátené a otec doposiaľ nepožiadala o upustenie od výkonu zvyšku trestu zákazu viesť motorové vozidlo. Súd prvého stupňa otcovi, ktorému nebol maloletý zverený do osobnej starostlivosti, uložil povinnosť platiť výživné na maloletého v sume 230 eur mesačne od 26.1.2015, t. j. odo dňa podania návrhu na začatie konania, pri určení výživného prihliadol na odôvodnené potreby maloletého, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery otca, keď takto určené výživné považoval za primerané výživné zodpovedajúce jednak odôvodneným potrebám maloletého ako i preukázaným možnostiam, schopnostiam otca. Poukázal na to, že princíp potenciality má prednosť pred princípom fakticity s tým, že z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že otec sa svojím nezodpovedným konaním, t. j. vedením motorového vozidla pod vplyvom alkoholu, pripravil o dlhodobé zamestnanie u Ing. V. V., kde mohol doteraz pracovať a z príjmu u ktorého mohol uhrádzať primerané výživné, do uvedenej situácie sa otec dostal zo subjektívnych dôvodov, čo nemôže byť na ujmu práv maloletého, preto súd vychádzal z príjmu, ktorý otec dosahoval u tohto zamestnávateľa v priemere vo výške 1.138,08 eur mesačne, ktorý príjem je podľa názoru súdu otec schopný dosahovať. Navyše podľa vyjadrenia otca, po vrátení vodičského preukazu by ho bývalý zamestnávateľ opätovne zamestnal (súd prvého stupňa poznamenal, že otec mal možnosť požiadať súd o podmienené upustenie od výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti viesť motorové vozidlá podľa § 69 Trestného zákona už dňa 1.12.2015). Uviedol, že výživné v určenej výške zodpovedá i zaužívanej súdnej praxi, podľa ktorej by výživné platené rodičom malo podľa okolností prípadu dosahovať 20% až 30 % z jeho príjmu, čo pri príjme otca v rozhodnom období roku január 2014 až január 2015 predstavuje sumu 227,60 eur až 341,40 eur, určil výšku výživného na spodnej hranici uvedeného rozpätia, majúci za to, že takto určené výživné spolu s prídavkami na maloletého a s primeraným výživným zo strany matky, prihliadnúc na jej osobnú starostlivosť o syna, umožní uspokojiť všetky odôvodnené potreby maloletého. Mal za to, že vyššie výživné podľa návrhu matky, by bolo vzhľadom na uvedené skutočnosti neprimerané, rovnako by ale nezodpovedalo potrebám dieťaťa ani možnostiam a schopnostiam otca výživné v otcom dosiaľ hradenej výške 50 eur, ako to žiadal otec. Určením výživného spätne od podania návrhu vznikol otcovi nedoplatok na zročnom výživnom za obdobie od 26.1.2015 do 31.3.2016 v sume 2145,16 eur. Uvedený nedoplatok na zročnom výživnom súd povolil otcovi zaplatiť v splátkach vo výške

60 eur mesačne spolu s bežným výživným k rukám matky počnúc právoplatnosťou tohto rozsudku až do úplného uhradenia nedoplatku s tým, že v prípade omeškania odporcu s plnením čo i len jednej splátky stane sa splatným celý dlh. V časti o trovách konania rozhodnutie právne odôvodnil ust. § 146 ods. 1 písm. a/ O. s. p. a vecne tým, že konanie mohlo sa začať i bez návrhu.

Proti tomuto rozsudku podal včas odvolanie iba v jeho vyhovujúcej časti výživného a zročného výživného otec maloletého s návrhom na jeho zrušenie v napadnutej časti a vrátenie súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, prípadne jeho zmenu zaviazaním otca platením výživného na maloletého v sume 100 eur mesačne a povolením mu na splatné výživné splátok 30 eur mesačne. Odvolanie odôvodnil ust. § 205 ods. 2 písm. d/, e/ a f/ O. s. p., majúc za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, ďalej tvrdil, že doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené a taktiež tvrdil, že rozhodnutie súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. K samotnej výške výživného určenej súdom uviedol, že táto je vzhľadom na vek dieťaťa (4 roky) a majetkové pomery otca absolútne neprimeraná a má obavu, že matka si cez výživné chce na jeho úkor uspokojovať svoje potreby. Poukázal na to, že v súdnej praxi sa vychádza z toho, že vo všeobecnosti sa nároky, resp. potreby dieťaťa zvyšujú spolu so zvyšujúcim sa vekom dieťaťa. Nevedel si predstaviť v akej výške by mal platiť výživné s postupom času ako bude dieťa starnúť a jeho potreby budú narastať. Pokiaľ ide o jeho minulý príjem vo výške 1138,08 eur, o ktorý sa mal podľa súdu dobrovoľne sám pripraviť je otec názoru, že dohoda o skončení pracovného pomeru, ktorú podpísal, nepredstavovala dobrovoľné vzdanie sa príjmu, keďže stratil oprávnenie viesť motorové vozidlá a o jeho zamestnanie vodiča logicky prišiel. Nechce zľahčovať svoju nerozvážnosť, avšak za danej situácie z objektívneho hľadiska nemá taký príjem, aby bol schopný výživné danej výšky platiť a ak by odvolací súd potvrdil rozhodnutie, jednoducho výživné nemá objektívne z čoho zaplatiť a bude mu hroziť trestné stíhanie za trestný čin zanedbania povinnej výživy, ktorá skutočnosť nepomôže nikomu. Pri výpočte výživného súd nemôže vychádzať z čiastky 1138,08 eur, nakoľko z potvrdenia o jeho príjmoch vyplýva, že diéty mu boli vyplácané v rôznych výškach a priemerne mu bolo mesačne vyplatených (plat + diéty) cca 850 eur (súd teda nesprávne vypočítal jeho priemerný príjem za rozhodné obdobie). Uvedená suma, ktorá mu bola mesačne vyplácaná pozostávala z jeho platu vo výške 340 eura a z cestovných náhrad (tzv. diét), ktorých výška sa menila podľa toho kam s kamiónom cestoval. Dodal, že uvedené cestovné náhrady na svojich cestách ako vodič takmer všetky (najmä v cudzine) vyčerpával (keďže boli na to aj určené). Jeho reálny príjem bol preto logicky oveľa nižší ako ten, z ktorého vychádzal súd. Tieto okolnosti súd prvého stupňa vôbec nezohľadnil, i keď sú pre danú vec podstatné. Z uvedeného dôvodu súd pri svojom výpočte vychádzal z nesprávneho základu, keď mal vychádzať z čistého príjmu cca 500-600 eur mesačne. Nie je tiež pravdou, ako sa píše v odôvodnení rozsudku, že by sa nesnažil po uplynutí polovice trestu zákazu činnosti dostať vodičský preukaz späť. Ako právny laik však svoje podanie adresoval na nepríslušný orgán - dopravný inšpektorát, ktorý ho odkázal na súd. V súčasnej dobe má už na príslušnom súde podanú žiadosť o podmienené upustenie od zvyšku trestu zákazu činnosti a čaká na rozhodnutie súdu.

Kolízny opatrovník maloletého navrhol rozsudok v napadnutej časti z dôvodu jeho vecnej správnosti potvrdiť.

Matka maloletého vo vyjadrení k odvolaniu otca navrhla rozsudok v napadnutej časti z dôvodu jeho vecnej správnosti potvrdiť. Uviedla, že s rozsudkom v celom rozsahu súhlasí a to aj s otcom napadnutou časťou, považuje ho za vecne správny a správne a náležite odôvodnený, kedy aj úvahy súdu smerujúce k stanoveniu výšky výživného otcovi sú správne. Súd správne vychádzal z priemerného príjmu otca v období od januára 2014 do januára 2015, o ktorý prišiel svojim vlastným zavinením a tak stanovil výživné na samej dolnej hranici súdom stanoveného rámca (rozpätia) a t. j. pri 20%, ďalej sa následne výživné má tendenciu zvyšovať a stúpať k hornej hranici, t. j. 30%, súd preto rozhodol správne. Pokiaľ otec spochybňuje svoj príjem vo výške 1138,08 eur, tak tento sám priznal na pojednávaní 9.4.2015, kedy uviedol, že jeho príjem predstavuje okolo 1100 eur mesačne, uvedené je zrejme aj z výpisov z účtu otca, kedy mu skutočne takéto sumy na jeho účet boli zo strany jeho zamestnávateľa poukazované. Úvahy otca v tom smere, že by nemal z čoho výživné platiť, nie sú relevantné, to, že otec nemá príjem, resp. aký príjem má z dôvodu, že prišiel o zamestnanie, keďže mu bolo odňaté vodičské oprávnenie z dôvodu požitia alkoholu, navyše keď šiel za maloletým; otec si je povinný niesť následky svojho nezodpovedného konania a teda je nutné vychádzať z toho, že sa takto vzdal výhodnejšieho príjmu, čo nemôže byť na úkor maloletého. Tiež neobstoja úvahy o tom, že otec považuje za svoj príjem v rozhodnom období sumu 500 až 600 eur, nakoľko otec sám, ako už matka vyššie uviedla, priznal svoj príjem vo výške

1100 eur mesačne. Podľa výberov z účtu otca teda neboli jednotlivé sumy, ktoré otec označuje za diéty, používané ani spotrebovávajú ako diéty, ale ako bežný príjem otca. Postup otca, že nesprávne žiadal o podmienené upustenie od výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti na dopravnom inšpektoráte a nie na príslušnom súde, je potrebné vyhodnotiť v zmysle zásady "nezalosť zákona neospravedlňuje" a preto aj v tomto smere, súd správne túto skutočnosť otcovi vytkol.

Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O. s. p.), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 204 ods. 1 O. s. p.), oprávnenou osobou - účastníkom konania (§ 201 O. s. p.), proti rozhodnutiu, proti ktorému je možné podať odvolanie (§ 201 a § 202 O. s. p.), po skonštatovaní, že odvolanie má zákonom predpísané náležitosti (§ 205 ods. 1 O. s. p.) a že odvolateľ použil zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 205 ods. 2 písm. d/, e/ a f/ O. s. p.), preskúmal rozhodnutie v napadnutých častiach - vo vyhovujúcej časti výživného na maloletého, zročného výživného, vrátane závislého výroku o náhrade trov konania, bez ohľadu na rozsah odvolania a jeho dôvody (§ 212 ods. 2 písm. a/ a b/ v spojení s ust. § 81 ods. 1 O. s. p.), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O. s. p.) a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti bežného i zročného výživného nemožno považovať za správny z dôvodu odňatia ním účastníkom konania (vrátane otca ako odvolateľa) možnosti konať pred súdom, v prejednávanej veci došlo k zaťaženiu konania takouto vadou i pre nesprávne (nie celkom úplné) právne posúdenie veci a tým dané neopatrenie si okresným súdom dostatku skutkových zistení (hoci pre povahu konania tu bola povinnosť na vykonávanie dôkazov i bez návrhov účastníkov či dokonca i napriek prípadným ich obštrukciám pri objasňovaní skutočností významných pre rozhodnutie) a v situácii zaťaženia výsledku konania v prvom stupni práve opísanými vadami bolo by uvažovanie o prejednávaní veci na pojednávaní odvolacieho súdu celkom bezpredmetným.

Podľa § 36 ods. 1 Zákona o rodine rodičia maloletého dieťaťa, ktorí spolu nežijú, môžu sa kedykoľvek dohodnúť o úprave výkonu ich rodičovských práv a povinností. Ak sa nedohodnú, súd môže aj bez návrhu upraviť výkon ich rodičovských práv a povinností, najmä určí, ktorému z rodičov zverí maloleté dieťa do osobnej starostlivosti. Ustanovenia § 24, § 25 a 26 sa použijú primerane.

V zmysle § 24 ods. 1 Zákona o rodine v rozhodnutí, ktorým sa rozvádza manželstvo rodičov maloletého dieťaťa, súd upraví výkon ich rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu na čas po rozvode, najmä určí, komu maloleté dieťa zverí do osobnej starostlivosti, kto ho bude zastupovať a spravovať jeho majetok. Súčasne určí, ako má rodič, ktorému nebolo maloleté dieťa zverené do osobnej starostlivosti, prispievať na jeho výživu, alebo schváli dohodu rodičov o výške výživného.

Podľa § 62 ods. 1, 2, 3, 4 a 5 Zákona o rodine plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času, kým deti nie sú schopné samy sa živiť. Obaja rodičia pritom prispievajú na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov. Dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov. Každý z rodičov bez ohľadu na svoje schopnosti, možnosti a majetkové pomery je povinný plniť si svoju vyživovaciu povinnosť v minimálnom rozsahu vo výške 30% zo sumy životného minima na nezaopatrované neplnoleté dieťa alebo na nezaopatrované dieťa podľa osobitného zákona. Pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti súd prihliada na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará. Ak rodičia žijú spolu, prihliadne súd aj na starostlivosť rodičov o domácnosť. Výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov. Pri skúmaní schopností, možností a majetkových pomerov povinného rodiča, súd neberie do úvahy výdavky povinného rodiča, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť.

Podľa § 75 ods. 1 Zákona o rodine pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie.

Podľa ustálenej judikatúry pre posúdenie schopností a možností rodiča v zmysle ustanovenia § 75 ods. 1 Zákona o rodine nie sú rozhodujúce jeho skutočné zárobkové (prípadne aj majetkové) pomery, ale jeho reálne zárobkové (prípadne aj majetkové) možnosti, dané okrem iného jeho fyzickým stavom, nadaním, množstvom získaných vedomostí a pracovných skúseností a pod.. Ak súd zistí, že rodič zmenil doterajšie zamestnanie za menej výhodné, starostlivo skúma, či sa tak stalo z dôležitého dôvodu (napr. zo zdravotných dôvodov, z dôvodu odchodu rodiča z funkcie, na ktorej výkon nemá kvalifikáciu, z

dôvodu organizačných zmien, zmeny bydliska); ak to tak nie je, vychádza z príjmov rodiča pred zmenou zamestnania.

Pre komplexnosť posúdenia majetkových pomerov výživou povinného rodiča sú síce predmetom dokazovania aj pasíva (rôzne formy úverov, pôžičiek, náhrady škody), avšak treba vychádzať z priority vyživovacej povinnosti a posudzovať ich z hľadiska potenciality (t. j. či sa výživou povinný rodič nevzdal bez dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu, resp. či neberie na seba neprimerané majetkové riziká). Na zadĺženie povinného rodiča z dôvodov, ktoré nie sú nevyhnutné, resp. súvisia so zaobstaraním predmetov nadštandardnej hodnoty, súd pri ustálení majetkových pomerov neprihliada.

Podľa § 76 ods. 1 Zákona o rodine výživné sa platí v pravidelných opakujúcich sa sumách, ktoré sú zročné vždy na mesiac dopredu.

Z vyššie citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že konkrétna výška výživného je ovplyvňovaná faktormi jednak na strane výživou oprávneného, jednak na strane povinného. Na strane oprávneného dieťaťa je potrebné skúmať jeho skutočné odôvodnené potreby s ohľadom na zákonnú mieru povinnosti rodiča, ktorá je daná tým, že dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni svojich rodičov. Oprávnené potreby pritom nezahŕňajú iba základné nároky dieťaťa, ale sú dané širšie jednak potrebami bytovými, odevnými, zdravotnými, kultúrnymi a závisia predovšetkým od veku, zdravotného stavu, schopností žiť sa sám, schopností starať sa o seba a podobne. Medzi odôvodnené potreby nepatria len pravidelné mesačné výdavky, ale aj náhodné výdavky, ktoré napríklad súvisia so zdravotným stavom oprávneného (ako sú napr. liečebné náklady). Súd na ne musí pri určovaní výživného prihliadnuť. Na strane oprávneného sa tiež skúmajú jeho schopnosti, možnosti a majetkové pomery, existencia a počet iných osôb povinných poskytovať výživu a ich schopnosti, možnosti a majetkové pomery, počet nimi vyživovaných osôb a výška takéhoto výživného ako i vyživovaciu povinnosť iných povinných voči týmto osobám. Na strane dieťaťa je nevyhnutné prihliadnuť na okruh osôb, ktoré sú povinné poskytovať mu výživné a výšku a spôsob už poskytovaných plení, kde je potrebné zohľadniť tiež starostlivosť o dieťa a jeho domácnosť. Na strane povinného sa prihliada najmä na jeho schopnosti, faktické príjmy, ale i na jeho možnosti, teda na to, čo je objektívne možné, aby zarobil s ohľadom na svoj vek, zdravotný stav, kvalifikáciu, odbornosť, nadanie, vedomosti, zručnosti, pracovné skúsenosti i situáciu na trhu práce. Okrem toho je potrebné vždy vyhodnotiť i majetkové pomery oboch povinných rodičov. Táto kategória zahŕňa jednak majetok rodičov a jednak ich životný štandard, ktorým sa navonok prezentujú. Okrem uvedeného na strane povinného rodiča je vždy potrebné prihliadnuť k počtu, druhu, výške a dôvodnosti iných vyživovacích povinností a zároveň na okruh osôb, ktoré sú povinné týmto oprávneným poskytovať výživné, ich schopnosti, možnosti a majetkové pomery. Súd je povinný prihliadať tiež na zárobkové možnosti povinných rodičov podľa príjmov z obdobia pred zmenou zamestnania vtedy, ak sa preukáže, že to bol rodič, ktorý sa vzdal bez vážneho dôvodu výhodnejšieho zamestnania alebo zárobku. V takom prípade je súd povinný skúmať dôvody, ktoré ho viedli k strate na príjmoch alebo majetku.

Z obsahu spisu je zrejmé, že prvostupňový súd pri určovaní výšky výživného vychádzal z príjmu otca pred stratou zamestnania, svoj záver o potrebe vychádzať z príjmu, ktorý otec dosahoval u zamestnávateľa Ing. V. V. v priemere vo výške 1138,08 eur mesačne, ktorý príjem je otec schopný dosahovať, odôvodnil v zásade tým, že otec sa sám dostal do situácie (vedením motorového vozidla pod vplyvom alkoholu 1.3.2015), v dôsledku ktorej pre stratu vodičského oprávnenia prišiel o zamestnanie (skončenie pracovného pomeru dohodou 2.3.2015 na žiadosť otca), bol nezamestnaný (vedený v evidencii uchádzačov o zamestnanie od 3.3.2015) s nárokom na dávku v nezamestnanosti od 3.3.2015 do 2.9.2015 v celkovej sume 1053,60 eur, nepoberal dávku v hmotnej núdzi (v deň vyhlásenia rozsudku súdu prvého stupňa získal živnostenské oprávnenie) a teda sa svojim vlastným zavinením, t. j. zo subjektívnych dôvodov, vzdal príjmu zo zamestnania, čo svedčí o jeho ľahkovážnom a nezodpovednom prístupe k zamestnaniu. Takýto záver má aj podľa odvolacieho súdu oporu vo vykonanom dokazovaní, preto ak súd vychádzal z príjmu, ktorý otec naposledy dosahoval ako príjem zo zamestnania, postupoval správne.

Je však potrebné súdu prvého stupňa vytknúť, že pri vyhodnocovaní dokazovania neuviedol, či vychádzal z netto alebo brutto priemerného mesačného príjmu otca (toto uviedol iba pri opise vykonaných dôkazov) a tiež to, že žiadnym spôsobom nevyhodnotil dôkaz - Oznámenie z 2.9.2015 od Ing. V. V., M. XX, E., IČO: 22694455, z ktorého jednoznačne vyplýva (a namieta to aj otec v odvolaní), že

za rok 2014 mal otec vyplatenú čistú mzdu + stravné v sume 13 657 eur. Odvolací súd uvádza, že v danej veci, v ktorej by konanie bolo možné v zmysle § 81 ods. 1 O.s.p. začať aj bez návrhu, bol súd povinný vykonať všetky dôkazy potrebné na zistenie skutkového stavu i ak by ich účastníci nenavrhlí (§ 120 ods. 2 O.s.p.), preto pokiaľ z potvrdenia o príjme otca za rozhodné obdobie vyplývalo, že vyčíslená suma zahŕňa okrem čistej mzdy aj stravné, súd prvého stupňa mal zisťovať a vykonať dokazovanie za účelom zistenia výšky čistej mzdy a výšky diét zvlášť, ale hlavne na zistenie zostatku otcom nespotrebovanej náhrady cestovných výdavkov (minimálne podrobným výsluchom otca v tomto smere a porovnaním s výpismi z jeho bankového účtu v rozhodnom období). Tieto skutočnosti však prvostupňový súd dostatočne nezisťoval a tým pádom ani náležite nezohľadnil, nesprávne právne posúdil otázku výšky príjmu otca, z ktorého pri rozhodovaní vychádzal a nedostatočne zistil skutkový stav.

Súd prvého stupňa opomenul, že pri posudzovaní pomerov rodiča sa síce zohľadňujú aj benefity akými sú aj tzv. diéty (cestovné náhrady), ale len ako faktor ovplyvňujúci životnú úroveň rodiča, teda nie je možné z nich vychádzať priamo ako z príjmu, keďže tieto primárne slúžia zamestnancovi na krytie zvýšených výdavkov, ktoré mu vznikli v súvislosti s výkonom práce mimo územia SR (strava, ubytovanie) a nie sú stabilné.

Náhrady cestovných výdavkov, ktoré patria zamestnancovi pri plnení jeho pracovných úloh sa nezahŕňajú do čistého príjmu povinného rodiča za účelom určenia, či zmeny výšky výživného podľa zásad uvedených v ustanoveniach § 62 a § 75 ods. 1 Zákona o rodine (Rc 55/1992). Prihliadať k takto získanej mzdovej zložke je možné len v rozsahu, v akom nebola povinným rodičom počas pobytu v zahraničí spotrebovaná, a k takémuto preukázanému zostatku nespotrebovanej náhrady cestovných výdavkov je možné prihliadať len pri určení výšky výživného za obdobie predchádzajúce rozhodnutiu súdu.

Súd prvého stupňa nijako konkrétne neodôvodnil, ako posúdil majetkové pomery a v akej výške ustálil primerané náklady na uspokojovanie potrieb maloletého, teda či matkou uvádzané priemerné mesačné náklady na maloletého považoval za preukázané, primerané a odôvodnené v celom rozsahu, súd prvého stupňa sa vyjadril iba k otázke nákladov na stravu, ošatenie a obuv maloletého. Bolo totiž potrebné sa vyporiadať s argumentáciou otca, že matka mal. si chce cez výživné z významnej časti uspokojovať aj svoje potreby a že odôvodnené potreby dieťaťa majú svoju hranicu danú spotrebným charakterom výživného, z ktorého dôvodu je potrebné dbať na to, aby výživné nad túto hranicu nepriamo neuspokojovalo z časti i potreby iných osôb.

Podľa zaužívanej súdnej praxe platí, že výživné, ktoré hradí povinný rodič na všetky deti, ku ktorým má vyživovaciu povinnosť, by malo predstavovať 20-30% jeho čistého príjmu, samozrejme s prihliadnutím na individuálne okolnosti každého konkrétneho prípadu. Preto je potrebné pri vyhodnocovaní dokazovania výslovne uviesť koľko vyživovacích povinností má otec (rovnako i matka), čo súd prvého stupňa opomenul. V odôvodnení napadnutého rozhodnutia síce uviedol, že podľa vyjadrenia matky sa jej plnoletý syn K. J. nedávno odsťahoval z rodinného domu matky, avšak z uvedeného nebolo zrejmé či mal túto skutočnosť za preukázanú, či vyživovacia povinnosť matky k nemu (aj vyživovacia povinnosť jeho otca voči nemu) pretrváva a v akej výške.

Správne súd prvého stupňa určil počiatok vyživovacej povinnosti a z doterajšieho dokazovania sa nateraz javí správnym aj určenie výživného na spodnej hranici vyššie uvedeného rozpätia, a to vzhľadom na vek maloletého a nezistenie žiadnych individuálnych okolností prípadu odôvodňujúcich posun k hornej hranici takéhoto rozpätia. V časti o zročnom výživnom však nebol správny určený koniec obdobia, za ktoré mal otcovi vzniknúť nedoplatok, keďže pri rozhodovaní 1.3.2016 otec výživné za mesiac marec 2016 ešte mohol uhradiť v lehote jeho splatnosti.

K námietke otca, že vzhľadom na sumu výživného určenú súdom prvého stupňa už nie je veľký priestor pre úpravy vyživovacej povinnosti v budúcnosti (pri zvyšovaní potrieb maloletého) odvolací súd podotýka, že je potrebné sa postarať o uspokojenie potrieb maloletého dieťaťa na náležitej úrovni práve vtedy, keď na to sú podmienky. Ak v budúcnosti nebude priestor na zvýšenie výživného, jednoducho k zvýšeniu výživného nedôjde. Rovnako však môžu nastať okolnosti, odôvodňujúce úpravy rozsahu vyživovacej povinnosti celkom opačným smerom (napríklad pokiaľ by sa obaja rodičia maloletého alebo i len jeden z nich v budúcnosti rozhodli zariadiť si osobný život tak, že im pribudnú ďalšie vyživovacie povinnosti, alebo terajšie vykrývanie vyživovacej povinnosti matky v prevažnej väčšine

výkonom osobnej starostlivosti o maloleté dieťa útlejšieho veku sa postupom času zmení tým, že podiel osobnej starostlivosti sa bude umenšovať a adekvátne tomu bude narastať potreba podieľania sa aj matky na potrebách maloletého vo väčšom rozsahu vo finančnej rovine). Úvahy o tom, ktorá zo situácií nastane v budúcnosti, boli ale pre rozhodovanie tentoraz bez právneho významu.

Podľa § 221 ods. 1 písm. f/ O. s. p. súd (odvolací) rozhodnutie (súdu prvého stupňa) zruší, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom účastníkovi konania sa podľa záverov ustálenej judikatúry súdov (na ktorých ani v tejto konkrétnej veci nevznikol dôvod nič meniť) zásadne rozumie taký závadný postup súdu, uplatnením ktorého dochádza k odňatiu tých práv, ktoré účastníkovi platné procesné právo (teda O. s. p. a iné s ním súvisiace právne predpisy) priznáva. K takémuto odňatiu (teda nerešpektovaniu) práv pritom môže dôjsť ako v priebehu konania vedúceho k vydaniu určitého rozhodnutia súdu, tak i samotným vydaním rozhodnutia (pokiaľ samozrejme takémuto rozhodnutiu možno vytýkať nerešpektovanie konkrétneho procesného práva účastníka zaručeného mu Občianskym súdnym poriadkom či prípadným iným predpisom procesného práva).

Okrem toho, že vada konania vymedzená v ustanovení § 221 ods. 1 písm. f/ O. s. p. je vo svojej podstate porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, teda práva zaručovaného nielen vnútroštátnym právnym poriadkom Slovenskej republiky (tu por. najmä čl. 46 a nasl. Ústavy SR, čiže ústavného zákona SNR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov), ale i právom medzinárodným (predovšetkým čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd - oznámenie ministerstva zahraničných vecí ČSFR č. 209/1992 Zb.), jedným z postupov súdu odnímajúcich účastníkom konania reálnu možnosť konať pred súdom sú nedostatky tzv. finálneho produktu rozhodovacej činnosti súdu, teda vady samotného rozhodnutia a to najmä jeho odôvodnenia. To treba vyvodiť i z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Ruiz Torija c/a Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A); Komisie (tu napr. stanovisko vo veci E.R.T. c/a Španielsko z roku 1993, sťažnosť č. 18390/91); Ústavného súdu Slovenskej republiky (o. i. nález z 12. mája 2004 sp. zn. I. ÚS 226/03) či Najvyššieho súdu SR (tu najmä rozsudok z 27. apríla 2006 sp. zn. 4 Cdo 171/2005), v zmysle ktorých treba za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie považovať tiež nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

Ak potom požiadavky na riadne odôvodnenie rozsudku súdu v podmienkach Slovenskej republiky vymedzuje ustanovenie § 157 ods. 2 O. s. p., podľa ktorého v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca, prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil; pričom dbá aj na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé a táto úprava dopadá nielen na tzv. sporové konania (s postavením účastníkov ako žalobcu a žalovaného), ale i na tzv. konania nesporné (druhovo totožné s tým v prejednávanej veci); korektným a aj ústavne konformným výkladom takejto úpravy treba dospieť k záveru, že s požiadavkami v nej uvedenými je v rozpore nielen úplný či čiastočný nedostatok (absencia) dôvodov rozhodnutia, ale napr. aj existencia extrémneho nesúladu medzi právnymi závermi súdu a jeho skutkovými zisteniami, resp. i prípad, keď právne závery zo skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii nevyplývajú a napokon i len všeobecné súhrnné zistenia bez špecifikácie jednotlivých dôkazov, z ktorých mali byť príslušné zistenia vyvedené. Pretože povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je aj odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu (ktoré sa vyporiada i so špecifickými námietkami účastníka); porušením uvedeného práva účastníka na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma i možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu (v rovine polemiky s jeho dôvodmi) v rámci využitia prípadných riadnych alebo (za naplnenia zákonom ustanovených predpokladov) i mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak potom nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, je zjavné, že výskyt takejto vady zakladá ako nevyhnutnosť rozhodnutia odvolacieho súdu spôsobom predpokladaným v ustanovení § 221 O. s. p. (zrušenie rozhodnutia súdu prvého stupňa), tak sám osebe i dôvodnosť odvolania.

Podľa odvolacieho súdu nemôže byť žiadneho sporu o tom, že práve o prípad zaťaženia rozsudku takouto vadou šlo i v prejednávanej veci vo vyhovujúcej časti výživného (vrátane zročného výživného), v ktorých častiach bol rozsudok prakticky nepreskúmateľný. Súdu prvého stupňa predovšetkým nešlo nevytknúť (okrem už vyššie uvedeného), že vôbec neodôvodnil prečo vychádzal z príjmu otca, do ktorého zahrnul aj jeho cestovné náhrady v celom rozsahu, či vychádzal z tzv. čistého alebo hrubého príjmu otca, či majú rodičia maloletého aj ďalšie vyživovacie povinnosti a aké, či matkou uvádzané priemerné mesačné náklady na maloletého považoval za preukázané, primerané a odôvodnené v celom rozsahu. Opomenul tiež odôvodniť akým spôsobom určil výšku splátok zročného výživného. Z odôvodnenia preskúmaného rozhodnutia teda v napadnutej časti o bežnom i zročnom výživnom nie je možné zistiť pre rozhodnutie súdu (podľa citovaných zákonných ustanovení) relevantné skutočnosti tak, ako sú vymenované vyššie.

Účelom odvolacieho konania je len prieskum správnosti rozhodnutia súdu prvého stupňa s prípadnou nápravou iba menších nedostatkov v rozhodovacej činnosti, resp. tiež s časovo menej náročným dopĺňaním či opakovaním dokazovania majúcim povahu zaceľovania len menších medzier v skutkových zisteniach a o takýto prípad tu nešlo, pričom aj doplnenie chýbajúcich argumentov súdu prvého stupňa až na odvolacom súde by prinieslo riziko faktického zbavenia účastníkov práva na dvojinstančné konanie (tu rozumej práva na prieskum správnosti úvah vedúcich k rozhodnutiu odvolací súd). Preto odvolaciemu súdu neostávalo iné, než podľa § 221 ods. 1 písm. f) a h) O. s. p. rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej vyhovujúcej časti výživného, zročného výživného a v závislom výroku o trovách konania zrušiť a podľa odseku 2 rovnakého paragrafu vec súdu prvého stupňa vrátiť na ďalšie konanie.

Povinnosťou súdu prvého stupňa tak bude v ďalšom konaní riadiť sa názorom odvolacieho súdu, ktorým je podľa § 226 O. s. p. viazaný, napraviť vytknuté pochybenia, v potrebnom rozsahu doplniť dokazovanie (bez ohľadu na aktivitu účastníkov), výsledky celého konania podľa § 132 O. s. p. náležite zhodnotiť a až potom opätovne rozhodnúť o veci v časti, ktorá zostala predmetom konania (výživné do výšky 230 eur mesačne a zročné výživné). V novom rozhodnutí rozhodne prvostupňový súd i o náhrade trov tohto odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O. s. p.).

K prijatiu tohto uznesenia došlo pomerom hlasov 3 : 0, čiže jednomyseľne (čl. I § 3 ods. 9 posledná veta zákona č. 757/2004 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení).

Poučenie:

Toto uznesenie nemožno napadnúť odvolaním.